

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 210/03-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti P. Z., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. R. B., so sídlom B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. Z. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01 **k o n a l** bez zbytočných priet'ahov.

3. P. Z. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. P. Z. priznáva náhradu trov konania vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. R. B., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2003 doručená s'ťažnosť P. Z., bytom B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. R. B., so sídlom B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01.

S'ťažovateľ podal 24. apríla 2001 na Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým by okresný súd zaviazal odporcu NOVOBYT Bratislava, družstvo, Niťová 3, Bratislava, zaplatiť 141 785 Sk s prísl. Okresný súd vydal 12. júna 2001 platobný rozkaz, v ktorom vyhovel návrhu s'ťažovateľa. Odporca podal 4. júna 2001 proti platobnému rozkazu odpor. Dňa 8. októbra 2001 okresný súd postúpil vec krajskému súdu ako vecne príslušnému súdu. Vec napadla na krajský súd 9. októbra 2001, bola pridelená sudcovi JUDr. V. K. pod sp. zn. 43 Cb 76/01 a odvtedy sa podľa vyjadrenia s'ťažovateľa vo veci prestalo konať. Zo s'ťažnosti vyplýva, že v namietanom konaní zákonný sudca doposiaľ nariadil len jedno pojednávanie na 24. jún 2002, ale toto pojednávanie bolo odročené pre práceneschopnosť sudcu.

Vzhľadom na nečinnosť krajského súdu sťažovateľ celkom trikrát urgoval na krajskom súde nariadenie hlavného pojednávania a 18. marca 2003 podal sťažnosť na priet'ahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Predsedníčka krajského súdu v odpovedi na sťažnosť v liste zo 16. mája 2003 sp. zn. Spr. 2126/03 konštatovala opodstatnenosť sťažnosti „v čase od 24. 06. 2002 až doposiaľ, zapríčinené nečinnosťou zo strany zákonného sudcu“.

Na základe uvedeného sťažovateľ konanie, resp. nečinnosť krajského súdu hodnotí ako porušovanie jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Bratislave v konaní sp. zn. 43 Cb 76/01 porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Právnej zástupkyňi sťažovateľa sa priznávajú trovy právneho zastúpenia vo výške 8.800,- Sk (2 x á 4.270,- Sk + 2 x RP á 130,- Sk podľa § 13 ods. 8 vyhl. 163/2002 Z. z.), ktoré žiadame zaslať na účet vedený v Ľudovej banke, a. s., Bratislava, č. ú. 4 040 145 106/3100.“

Ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 210/03-11 z 22. októbra 2003.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedníčku krajského súdu, aby oznámili ústavnému súdu, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu zároveň ústavný súd vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti a k uzneseniu o jej prijatí.

Právna zástupkyňa sťažovateľa a predsedníčka krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka krajského vo svojom vyjadrení k sťažnosti okrem iného uviedla:

„V zmysle Vašej požiadavky k sťažnosti uvádzam, že sťažnosť je pravdivá a vo veci konania sp. zn. 43 Cb 76/01 došlo k zbytočným prietahom vinou konajúceho sudcu JUDr. K.. Na menovaného bol pripravovaný návrh na disciplinárne konanie, ktorý nebol dopracovaný, pretože JUDr. K. od 1. júna už nie je sudcom, nakoľko sa v máji t. r. vzdal funkcie sudcu. Od 3. júna 2003 bola vec zmenou rozvrhu práce pridelená sudkyňi JUDr. N., ktorá po menovanom sudcovi prevzala množstvo vecí v ktorých dlhú dobu nekonala. Postupne veci študuje a postupuje v konaniach v rámci svojich možností o čom svedčia úkony v spise 43 Cb 76/01, ktorý v prílohe pripájam na zapožičanie.“

Ústavný súd zo súdneho spisu vedeného pod sp. zn. 43 Cb 76/01 zistil nasledovné:

1. Prípisom z 8. októbra 2001 bola vec okresným súdom postúpená na ďalšie konanie krajskému súdu ako vecne príslušnému súdu podľa § 104a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 9 ods. 3 písm. c) bodom 1 Občianskeho súdneho poriadku (vec bola doručená 9. októbra 2001).
2. Podaním zo 4. februára 2002 právna zástupkyňa sťažovateľa urgovala nariadenie pojednávania vo veci.
3. Opatrením sudcu z 11. júna 2002 bolo nariadené pojednávanie vo veci na 24. jún 2002.
4. Pojednávanie z 24. júna 2002 bolo odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti odporcu (odporca svoju neúčast' ospravedlnil a žiadal jeho odročenie minimálne o 60 dní z dôvodu dlhodobu plánovanej služobnej cesty).
5. Podaním z 26. júna 2002 právna zástupkyňa sťažovateľa žiadala o nariadenie termínu pojednávania a upravila petit.
6. Podaním zo 6. decembra 2002 právna zástupkyňa sťažovateľa opätovne žiadala o určenie termínu pojednávania.
7. V spise je úradný záznam z 10. júna 2003 o prevzatí veci JUDr. N. z dôvodu zmeny rozvrhu práce.

8. Dňa 12. júna 2003 sudkyňa vyzvala sťažovateľa, aby oznámil súdu, či zaplatil súdny poplatok.
9. Dňa 6. augusta 2003 sudkyňa vyzvala zástupcu odporcu, aby oznámil súdu, či zaplatil súdny poplatok, a zároveň vyžiadala od okresného súdu zaslanie záznamu o úhrade súdneho poplatku.
10. Okresný súd doručil krajskému súdu 18. augusta 2003 oznámenie, že súdny poplatok doposiaľ nebol uhradený.
11. Dňa 19. augusta 2003 bol krajskému súdu doručený prípis odporcu, v ktorom oznamuje, že nemôže uhradiť súdny poplatok, pretože bol podaný návrh na zamietnutie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka.
12. Podľa úradného záznamu z 8. septembra 2003 súd zistil, že proti odporcovi bol 17. februára 2003 podaný návrh na vyhlásenie konkurzu.
13. Prípisom z 24. septembra 2003 sudkyňa vyzvala právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby preukázala, že bola medzi účastníkmi konania uzavretá dohoda o urovnaní a finančnom vyporiadaní peňažného záväzku, a upresnila žalobu.
14. Odpoveď právnej zástupkyne sťažovateľa bola okresnému súdu doručená 27. októbra 2003.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „*odstránenie stavu*

právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza „*až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu*“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

S použitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal priebeh konania pred okresným súdom a dospel k týmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatoval, že namietané konanie, ktorého predmetom je žaloba s'ťažovateľa o zaplatenie 141 785 Sk proti odporcovi NOVOBYT Bratislava, družstvo, nemožno ani z právneho hľadiska, ani z hľadiska potreby zisťovania faktického stavu považovať za zložitú. Potvrďuje to nakoniec aj vydanie platobného rozkazu okresným súdom 12. júna 2001. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti konštatoval (II. ÚS 142/03), že návrh, o ktorom možno rozhodovať formou platobného rozkazu, t. j. v skrátenom konaní, v právne a skutkovo jednoduchých veciach nesignalizuje osobitne náročnú právnu a faktickú zložitost' veci.

2. Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd na základe analýzy súdneho spisu sp. zn. 43 Cb 76/01 zhodnotil správanie s'ťažovateľa v doterajšom priebehu namietaného konania ako aktívne a súčinnosťné, ktoré v žiadnom prípade neprispelo k doterajšej dĺžke konania.

3. V rámci posledného kritéria hodnotil ústavný súd doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní. Zo sťažnosti a z analýzy súdneho spisu ústavný súd zistil, že v doterajšom priebehu konania bolo vo veci nariadené len jedno pojednávanie na 24. jún 2002, ktoré bolo odročené na neurčito pre neprítomnosť odporcu. Toto pojednávanie bolo nariadené až po urgencii právnej zástupkyne sťažovateľa. Čas od doručenia žaloby, t. j. od 9. októbra 2001, do nariadenia prvého pojednávania vo veci, t. j. do 11. júna 2002, považoval ústavný súd vzhľadom na predmet namietaného konania za neprimerane dlhý pre prípravu pojednávania, a preto konštatoval, že v tomto období došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V období od 24. júna 2002 do 10. júna 2003 okresný súd vo veci nevykonával ani jeden procesný úkon, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka. Aj toto obdobie hodnotil ústavný súd ako obdobie, v ktorom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V období od 10. júna 2003, keď bola vec pridelená sudkyňi JUDr. N., do času, keď ústavný súd o sťažnosti rozhodoval, bolo vo veci vykonaných viacero procesných úkonov, ktoré smerujú k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Ústavný súd preto toto obdobie od 10. júna 2003 nepovažoval za obdobie, v ktorom dochádza k zbytočným prieťahom v konaní.

III

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Aj keď ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby v konaní sp. zn. 43 Cb 76/01 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,- Sk z dôvodu morálnej ujmy, ktorá mu bola zbytočnými prietahmi spôsobená.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Vzhľadom na to, že v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 76/01 došlo k zbytočným prietahom, ktoré sťažovateľ svojim konaním nespôsobil, a berúc do úvahy celkovú dobu, počas ktorej krajský súd bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal, ako aj ďalšie okolnosti

prípade, ústavný súd považoval sumu 20 000,- Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. R. B. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811,- Sk, t. j. 4 270,- Sk za jeden úkon a 130,- Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2003).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2004